

KIVISTÖN KAUPUNKIKESKUS

KIVISTÖN KAUPUNKIKESKUS

2025

Kestävän kehityksen OnePlanetLiving -tavoiteohjelma /II

Sisällysluettelo

Kansilehti	01
Sisällysluettelo	02
Kivistön alueen tavoitteista	03
OnePlanetLiving -konsepti	04
2025 kestävä kehityksen toimintasuunnitelma	05
1. Ei hiilidioksidipäästöjä	06
2. Ei jätettä	07
3. Vähäpäästöinen liikkuminen	08
4. Kestävät materiaalit	09
5. Kestävä lähiruoka	10
6. Resurssiviisas vedenkäyttö	11
7. Maankäyttö ja luonto	12
8. Kulttuuri ja yhteisö	13
9. Oikeudenmukaisuus ja paikallinen talous	14
10. Terveys ja onnellisuus	15
Toimintasuunnitelman tilanne	16

Kivistön kaupunkikeskus

Kivistöön kehitetään palveluiden, työssäkäynnin ja asu-
misen modernia ja elämyksellistä kaupunkikeskusta, jolle
kestävä liikkuminen luo pohjan. Kehittämisessä korostetaan
monimuotoisuutta ja suvaitsevaisuutta sekä erityisesti
ekotekokkuutta. Kaupunkikeskukselle on luotu ydinarvot,
jotka ohjaavat kehittämistä. Vantaan kaupungin lisäksi
kehittäjäkumppaneina hankkeessa toimivat HOK-Elanto,
Ruokakesko, NCC ja Skanska.

Vantaan kaupungin ympäristöpolitiikka ja ympäristöohjelmat

Vantaan kaupungin ympäristöpolitiikan ja ympäristöohjel-
mien tavoitteena on edistää kaupungin arvojen mukaista
kestävää kehitystä ja toteuttaa kaupunkitasoisessa strategias-
sa asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Kivistössä Kehärata
luo osaltaan erinomaiset edellytykset kaupunkikeskuksen
kehittämiselle ekologisen mallialueena. Kaupunkikeskuk-
sesta rakennetaan alue, jossa auton omistaminen ei ole vält-
tämätöntä.

Kestävän kaupunkisuunnittelun ostoslista

Marja-Vantaa-projektin asemakaavoituksessa kehitettiin
kestävän kaupunkisuunnittelun ostoslista Kivistön keskustan
suunnittelulle. Tämän oli määrä toimia kestävä kehityksen
mukaisen suunnittelun työvälineenä. Ostoslistassa määritel-
tiin jo tuolloin tavoitteita kestäväälle kaupunkisuunnittelulle
muun muassa asuin- ja palvelutilojen käytölle, liikenne-
suunnittelulle, julkisille ulkotiloille sekä virkistysalueille,
energialoudelle, vesihuollolle ja jätehuollolle.

Kestävään liikkumiseen perustuvaa inhimillistä ja kestävä
kaupunkikeskusta tavoitellaan nyt kokeilemalla uutta
OnePlanetLiving aluekehittämiskonseptia.

Kaupunkikeskuksen ydinarvopyörä

Vantaan kaupungin ympäristöohjelmassa on asetettu seuraavia tavoitteita:

- Ekotehokas kaupunkirakenne
- Kestävä rakentaminen ja rakennusten käyttö
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- Ekosysteemipalveluiden toiminta ja ympäristöhäiriöiden vähentäminen
- Materiaali- ja energiatehokkuuden parantaminen
- Ympäristöjohtaminen osaksi toimintakulttuuria
- Ympäristötietoisuuden vahvistaminen

Kestävän elämäntavan konsepti

OnePlanetLiving on Englannista lähtöisin oleva kestävän elämäntavan konsepti, jota on käytetty useassa hankkeessa ympäri maailman. Konseptin vahvuutena nähdään sen ymmärrettävyys, joka perustuu maapallon käytettävissä olevien resurssien niukkuuteen ja niiden oikeudenmukaiseen jaettavuuteen. Tarkoituksena on kannustaa ihmisiä ja yhteisöjä sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään elämäntapaan. OnePlanetLiving -konseptin on kehittänyt englantilainen voittoa tavoittelematon organisaatio BioRegional yhteistyössä maailman luonnonsäätiön (WWF) kanssa.

Kokonaisvaltainen lähestymistapa kestävyyyteen

One Planet aloitteella tavoitellaan tulevaisuutta, jossa onnellisen ja terveellisen elämän saavuttaminen on mahdollista kuluttamatta suhteettoman suurta osaa maapallon resursseista. Elämäntavan parantaminen on tehtävä kaikille houkuttelevaksi, helpoksi ja edulliseksi. Kaupunkisuunnittelua ohjataan kymmenen kestävän kehityksen periaatteen avulla, joita arvioidaan ekologisen jalanjäljen laskentamenetelmällä.

OnePlanetLiving -kehysmalli tarjoaa kokonaisvaltaista kestävän kehityksen lähestymistapaa. Se huomioi ekologisen kestävyuden lisäksi myös taloudelliset ja sosiaaliset kestävyuden näkökulmat. Kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan liittyy myös elinkaariajattelun sisältyminen. Nyt rakennettu OpenPlanetLiving -tavoite-ohjelma elää ajassa ja sitä tullaan jatkuvasti parantamaan. Toimintasuunnitelman työstämistä jatketaan myös hankkeen kaavavaiheen jälkeen.

Kymmenen kestävän kehityksen periaatetta

1	Ei hiilidioksidipäästöjä
2	Ei jätettä
3	Vähäpäästöinen liikkuminen
4	Kestävät materiaalit
5	Kestävä lähiruoka
6	Resurssiviisas vedenkäyttö
7	Maankäyttö ja luonto
8	Kulttuuri ja yhteisö
9	Oikeudenmukaisuus ja paikallinen talous
10	Terveys ja onnellisuus

Mitä tehdään?

OnePlanetLiving toimintasuunnitelmaa vuoteen 2025 tehdään yhteistyössä Jyväskylän Kankaan aluekehitys-hankkeen ja Sitran kanssa. Kivistössä hankeosapuolia Vantaan kaupungin ja Sitran lisäksi ovat keskusliikkeet HOK-Elanto ja Ruokakesko, sekä kehittäjät NCC ja Skanska.

Kokeiluhanke käsittää OnePlanetLiving Action Plan -vaiheen, eli kestävän kehityksen toimintasuunnitelman laatimisen Kivistön kaupunkikeskushankkeelle. Seuranta ja sertifiointi ovat mahdollisia tulevia askelia, joista tehdään erilliset päätökset, eivätkä ne tässä vaiheessa kuulu kokeiluhankkeeseen.

Hankkeen tavoite

Projektin tavoitteena on tuoda OnePlanetLiving toimintamalli Suomeen sekä samalla tukea Vantaan Kivistön ja Jyväskylän Kankaan alueiden kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Kankaan alueen tavoitteena on kehittää kestävää kasvua resurssiviisaassa kaupunginosassa. Kivistön alueesta halutaan rakentaa kansallisen ekologisen rakentamisen mallialue. Sitra edistää luonnonvaroja säästäviä ja kestäviä elämäntapoja edistäviä toimintamalleja. Sekä Kivistön että Kankaan kehityshankkeissa tavoitteena on yhdessä muiden hankeosapuolten kanssa käyttää uudenlaisia toimintatapoja kestävän kehityksen toteuttamisen suunnittelussa.

OnePlanetLiving -konseptin katsotaan toimivan erilaisia kestävän kehityksen toimintoja ja ohjelmia yhdistävänä työkaluna ja etenkin kestävän kehityksen viestinnän välineenä. Toimintamallin toivotaan nopeuttavan yhteiskunnallista uudistusta kohti kestävää kehitystä ja resurssiviisautta. Pitkän tähtäimen tavoitteena on tutkia konseptin soveltuvuutta Suomeen sekä sen laajempaa hyödyntämistä kestävän kehityksen edistämiseksi Jyväskylän ja Vantaan kaupungeissa. Sitran tavoitteena on kansallinen oppiminen ja viestintä konseptista.

Miten on edetty?

Toimintasuunnitelman työstäminen aloitettiin kesäkuun alussa, jolloin BioRegionalin konsultit kävivät Suomessa pitämässä ensimmäisen työpajan. Sen jälkeen hankeosapuolet ovat tutustuneen aiheeseen liittyviin materiaaleihin ja tehneet kesäkuussa opintomatkan. Opintomatka Englantiin käsitti tutustumisen OnePlanetLiving -pilottihankkeisiin. Heinä-elokuun aikana konsultti on laskenut ekologisen jalanjäljen kehitteillä olevalle Kivistön kaupunkikeskuksen toimintasuunnitelmalle, sekä arvioinut erikseen molempien hypermarket-toimijoiden sitoutumista kestäväan kehitykseen omissa liiketoiminnoissaan. Toinen konsultin pitämä työpaja pidettiin syyskuun alussa, jolloin ensimmäisen toimintasuunnitelman versio ja jalanjälkiestimaatti esiteltiin. Työstämistä lähemmäs tavoitetta on jatkunut syyskuun aikana.

Seuraavaksi esitellään hankkeelle asetetun toimintasuunnitelman yhteenveto.

1. Ei hiilidioksidipäästöjä

Kansainvälisten One Planet tavoitteiden mukaan rakennuksista tulee energiatehokkaita ja niissä käytetään vain uusiutuvaa energiaa.

Elinympäristöä, josta ei aiheudu hiilidioksidipäästöjä, tavoitellaan Kivistön kaupunkikeskuksessa rakentamalla energiatehokkaasti rakennusmääräyksiä tiukempia energiatasoja tavoitellen. Energiatehokkaan rakentamisen pyrkimyksenä on luoda terveellistä ja viihtyisää asumista, sekä kannustaa asukkaita energiaa säästävään elämäntapaan kuitenkin nykyajan mukavuuksista tinkimättä. Rakennuskohtaisella energiankäytön ohjauksella pystytään pienentämään kulutusta, ja alueella kannustetaan uusiutuvan energian ostamiseen.

Energiatehokkuus

- Pyritään energiatehokkaisuun ratkaisuihin. Jokaiselle rakennuskohteelle asetetaan rakennusmääräykset alittava tavoite ja toteutuneiden E-lukujen keskiarvoa seurataan ja raportoidaan.
- Energiatehokkuuden parantamiseksi asuntoihin asennetaan energiatehokkaat kodinkoneet ja lämpimän veden kulutusta vähennetään vettä säästävillä hana- ja kalusteratkaisuilla.
- Kauppakeskuksessa pyritään energiatehokkuuteen ja kauppakeskus tullaan sertifioimaan joko LEED tai BREEAM ympäristösertifikaatin mukaisesti.
- Hypermarketit soveltavat omia kattavia energiansäästöohjelmia, joihin kuuluu mm LED -valaistus sekä kannellisten kylmälaitteiden käyttö.

Energiankäytön ohjaus ja kulutuksen mittaaminen

- Rakennusten energiasimuloinnin avulla selvitetään erilaisten energiansäästötoimenpiteiden mahdollisuuksia.
- Tilakohtaista energiamallinnusta tullaan käyttämään sisäilman laadun, lämpötilan ja valoisuuden optimointiin.
- Kauppakeskus ja hypermarketit raportoivat energiankulutuksestaan. Hypermarkettien raportit sisältyvät molempien keskusliikkeiden vuosittain ilmestyviin vastuullisuusraportteihin.
- Mitataan asuntokohtaista energiankulutusta ja selvitetään reaaliaikaisen mittauksen tuomista asuntoihin ohjaamaan asukkaiden energiakäyttäytymistä.

Alueella käytettävän energian tuotanto

- Alue liitetään Vantaan kaukolämpöverkkoon. Vantaan Energian uuden CHP -jätevoimalan käyttöön oton jälkeen, kaukolämmön ja sähkön tuotannon päästöt vähenevät noin 20 % nykyisestä. Fossiilisten polttoaineiden käyttö energiantuotannossa vähenee 30 %.
- Asukkaita kannustetaan ostamaan uusiutuvilla luonnonvaroilla tuotettua sähköä.
- Hypermarkettien kylmälaitteiden tuottaman lauhdelämmön talteenottoa ja sen hyödyntämistä kauppakeskuksen ja hypermarkettien lämmityksessä tutkitaan.
- Rakennuslupavaiheessa laaditaan selvitys aurinkoenergian hyödyntämisestä. Kauppakeskuksen ja hypermarkettien sertifointiprosessin yhteydessä selvitetään mahdollisuutta asentaa aurinkopaneeleja.

2. Ei jätettä

One Planet tavoitteiden mukaan tulevaisuudessa resurssit käytetään tehokkaasti, jätettä ei juuri synny ja kaatopaikkasijoituksen sijaan syntyvä jäte hyödynnetään kokonaisuudessaan.

Alueen jätestratégia perustuu jätehierarchyaan: Ensin keskitytään jätteen synnyn ehkäisyyn, jonka jälkeen parannetaan jätteiden kierrätysastetta tekemällä kierrätys kaikille helpoksi. Hyödyntämiskelvoton jäte käytetään energiantuotannon polttoaineena uudessa Vantaan Energian jätteenpolttolaitoksessa.

Rakentamisen aikainen jäte

- Jokaiselle rakennushankkeelle tehdään jättesuunnitelma, jossa asetetaan tavoite kaatopaikkajätteen vähentämiseksi. Tavoitteena on, että alle viisi prosenttia rakennusaikaisesta jätteestä loppusijoitetaan kaatopaikalle. Rakennustyömaat ovat velvollisia raportoimaan syntyvän jätteen määristä.
- Rakentajat etsivät ja käyttävät menetelmiä jätehierarchyan noudattamiseksi. Esimerkiksi pitkälle kehitetyn tietomallinnuksen käyttämisen on todettu toimivan jätteiden synnyn ennaltaehkäisijänä.

Käytön aikainen jäte

- Lajittelu tehdään alueella helpoksi. Asuinrakennukset liitetään alueelle rakennettavaan jäteputkijärjestelmään. Jäteputkijärjestelmä mahdollistaa neljän eri jätelajikkeen keräyksen, ja sen on todettu nostavan kierrätysastetta kaupunkialueilla jopa 30 %. Ratkaisu vähentää myös jätekuljetusten määrää, mikä samalla pienentää liikenteestä tulevia päästöjä sekä lisää liikenneturvallisuutta.
- Asuntoihin suunnitellaan riittävät tilat jätteiden lajittelulle.
- Jäteputkijärjestelmän ulkopuolelle jäävät jakeet, kuten lasi ja metalli, kerätään keskitettyihin kierrätyspisteisiin. Lisäksi tutkitaan mahdollisuutta yhdistää kauppakeskuksen ja asukkaiden kierrätyspisteet, ja kierrätyspisteitä kehitetään käyttäjäystävällisemmiksi kierrätysasteen nostamiseksi.
- Hypermarkettoimijat varautuvat tuleviin uusiin määräyksiin mm. pakkausjätteen vastaanottamisesta, ja tämä huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa. Kaupan keskusliikkeet eivät liity asukkaille tarkoitettuun jäteputkijärjestelmään, sillä liikkeistä tulevat jätemäärät ovat suuria. Lisäksi jäteputkijärjestelmään liittyminen vaikeuttaisi jätemäärien seurantaa ja niistä raportoimista.
- Ruokajätteen määrää vähennetään valistamalla asiakkaita. Hypermarkettoimijoilla on käytössään toimintamalleja ruoan lahjoittamisesta hyväntekeväisyysjärjestöille.
- Asukkaille tarjotaan esim. asukasiloihin HSY:n kautta jäteneuvontaa ja tietoa jätteiden lajittelusta jaetaan uusille asukkaille.
- Asukastilan yhteyteen järjestetään riittävät tilat kierrätystoiminnalle.

3. Vähäpäästöinen liikkuminen

One Planet tavoitteiden mukaan tuetaan kestäviä ja terveyttä tukevia kulkumuotoja. Vähäpäästöisten kulkumuotojen saatavuutta parannetaan luomalla kattavat pyöräily- ja kävelyverkot sekä kehittämällä julkista liikennettä. Kestävällä liikkumissuunnittelulla vähennetään tavoitteiden mukaisesti myös kasvihuonekaasupäästöjä.

Asiakaslähtöinen turvallinen ja terveellinen liikkuminen on yksi Kivistön peruslähdekohdista. Kehärata helpottaa liikkumista pääkaupunkiseudulla, ja kattavat kävely- ja pyöräilyverkot luovat mahdollisuuden kestäväan liikkumiseen. Julkisen liikenteen helppouden ja houkuttelevuuden on tarkoitus vähentää merkittävästi yksityisautoilua. Kivistön aluetta markkinoidaan alueena, jossa asukkaat eivät välttämättä tarvitse omaa autoa.

Liikkuva kaupunki

- Kivistön sijoittuminen Kehäradan vilkkaimman aseman ympärille, josta nopeat ratayhteydet Tikkurilaan, Lentoasemalle sekä Helsingin keskusta, luo erinomaisen edellytyksen kestäväälle liikkumiselle. Kehärata avautuu liikenteelle 07/2015.
- Kauppakeskuksen välittömään läheisyyteen rakennetaan uusi bussiterminaali, joka palvelee myös raideliikenteen syöttöliikennettä. Liikennöinnistä sekä bussilinjojen ja aikataulujen suunnittelusta vastaa HSL.
- Kauppakeskukseen ja asemalle tulee nähtäville julkisen liikenteen reaaliaikaiset aikataulut. Alueen asukkaita kannustetaan käyttämään julkista liikennettä ja HSL:n tarjoamaa puhelimella tai tabletilla käytettävää reittiopasta. Reittioppaasta löytyy myös tietoa valittujen liikuntamuotojen ja matkojen hiili-dioksidipäästöistä.
- Juna-aseman päällä sijaitsevat aukiot toimivat helppoina yhteyksinä asuinkortteleille. Rata-aseman silta-kansien alla kulkeva kevyen liikenteen raitti (ns.pikapyörätie) lisää pyöräilyn houkuttelevuutta.
- Asuintaloihin suunnitellaan riittävät ja toimivat polkupyörävarastot. Aseman ja kauppakeskuksen sisäänkäyntien yhteyteen varataan riittävän suuri määrä turvallisia ja käytännöllisiä polkupyöräparkkeja.
- Alueen suunnittelu perustuu keskitettyyn suunnitteluratkaisuun, jolla voidaan vähentää pysäköintitarvetta. Kaupungin uusien autopaikkajärjestelmien perusteella aseman läheisyydessä tarvitaan vähemmän auto-paikkoja. Asukaspysäköinnin tarvitsemia paikkoja voidaan edelleen vähentää toteuttamalla esim. autoton kortteli.
- Kaava mahdollistaa pysäköintipaikkoja yhteiskäyttöautoille.

Kaupunkikeskuksen palveluiden logistiikka

- Hypermarkettien ja kauppakeskuksen huoltopihat suunnitellaan tehokkaiksi, turvallisiksi ja toimijoiden liiketoimintaa tukeviksi. Alueen huolellisella liikennesuunnittelulla varmistetaan turvallisen liikkumisen mahdollisuus jokaiselle kulkumuodolle.
- Hypermarkettoimijoilla on tehokkaat, jatkuvasti kehittyvät logistiikka- ja kuljetusratkaisut, joita he soveltavat tässäkin kohteessa. Tehokkaalla paluulogistiikalla (jätteet paluukuormassa) varmistetaan liikenteen minimointi, joka näkyy teiden kulutuksen vähentymisenä ja turvallisuuden lisääntymisenä, sekä jätteiden kierrätyksen tehostumisena kun jätteet käsitellään keskitetysti keskusvarastoissa.
- Kaupunkikeskuksen rakennusaikainen logistiikka suunnitellaan työmaakohtaisesti. Koko Kivistön alueen rakentaminen kestää vuosia, joten työmaalogistiikan suunnittelu etenkin kaupunkikeskuksessa mahdollisimman tehokkaaksi ja turvalliseksi on yksi perusedellytyksistä.

4. Kestävät materiaalit

One Planet tavoitteiden mukaan rakentamisessa ja kuluttajatuotteissa käytetyt, uusiutuvista tai kierrätetyistä raaka-aineista tehdyt materiaalit valmistetaan vähäisellä energialla ja hankitaan mahdollisuuksien mukaan paikallisesti.

Rakennusmateriaalien valinnassa painotetaan kestävyyttä, kustannustehokkuutta ja laatua. Hankintakriteereissä pyritään ottamaan huomioon kuljetusmatkat ja kuljetusten ympäristökuormitus. Käytön aikaiseen kierrätykseen ja vaihdantaan kannustetaan.

Kestävät materiaalit rakennusvaiheessa

- Rakennusmateriaalit valitaan lopputuotteen elinkaaren vaatimusten perusteella. Ei valita liian kevyitä eikä liian järeitä ratkaisuja.
- Käytetään vähähiilisiä materiaaleja soveltuviin kohteisiin. Tutkitaan mahdollisuuksia hyödyntää Kivistössä jo tuotettua luonnonvaratasapainotalo -hankkeeseen liittyvää tutkimusaineistoa.
- Jokainen rakentava organisaatio on vastuussa oman materiaalihankintansa eettisyydestä ja oikeudenmukaisesta toimintatavasta. Toimitusketjut on tunnettava.
- Materiaalien laatuun ja kestävyyspanostetaan. Pyritään myös huomioimaan ylläpidettävyyden helppous materiaaleja valittaessa.
- Rakennusprosessien tehostamiseksi suositellaan käytettäväksi tietomallinnusta. Tehokkaasti käytettynä tietomallinnuksen on osoitettu pienentävän jätteen syntyä työmailla sekä tukevan hankintaprosessia.

Kestävät materiaalit käytön aikana

- Rakennuksista, etenkin kauppakeskuksesta ja hypermarketeista, tehdään muuntojoustavia.
- Alueen kasvaessa halutaan tarjota mahdollisuus kivijalkaliikelle, minkä vuoksi kerrostalojen maantasokerrokseen varataan valmiudet liike-, työ- ja palvelutiloille. Tämä tarkoittaa korkeampia kerroskorkeuksia ja liiketiloille soveltuvia teknisiä ratkaisuja.
- Kivistön kaupunkikeskus tullaan toteuttamaan vaiheittain, mutta alue suunnitellaan laajempaan kokonaisuuteen. Laajemman alueen liikennetarkistukset rakennetaan valmiiksi ja alueelle myöhemmin toteutettavien ratkaisuiden/rakenteiden yhteensopivuus varmistetaan. Näin vältetään turhalta siirtelemiseltä ja materiaalikulutukselta.
- Käyttötavaroiden kierrätystä ja vaihdantaa pyritään edistämään. Selvitetään mahdollisuutta tuoda kierrätysliiketoimintaa kauppakeskukseen tai kivijalkamyymälöihin.

5. Kestävä lähiruoka

One Planet tavoitteiden mukaan asukkailla on hyvät mahdollisuudet hankkia terveellistä, paikallisesti tuotettua ja sesongin mukaista ruokaa. Luomuruokaa on helposti saatavissa.

Ruokavalintojen tekeminen on viime kädessä asiakkaan, eli asukkaan vastuulla, mutta ruokakaupoilla on erityisen suuri vastuu lisätä asiakkaiden tietoisuutta vastuullisista ruokavaihtoehdoista ja ruoan terveellisyydestä. Kivistön kaupunkikeskuksen kehittämisessä mukana olevien hypermarkettoimijoiden vastuullisuusohjelmien tavoitteena on edistää asiakkaiden hyvinvointia auttamalla ja ohjaamalla asiakkaita vastuullisempaan ja terveellisempään elämäntapaan.

Ruokatuotteiden toimitusketjut ja paikallisen ruoan edistäminen

- Kauppakeskuksen keskusliikkeet noudattavat tuotteiden hankinnassa ja myynnissä omia vastuullisuusohjelmiaan. Molemmat keskusliikkeet, HOK-Elanto ja Ruokakesko, ottavat hankinnoissaan huomioon vastuullisuuden ja keskusliikkeitä kannustetaan kehittämään hankintamenetelmiään edelleen.
- Topaasiaukion suunnittelun yhteydessä huomioidaan avoimen toritoiminnan edellytykset.
- Ottamalla kauppansa valikoimiin paikallisia tuotteita kauppiat tukevat lähiruoan tuotantoa, paikallisten tuottajien elinkeinoa sekä paikkakunnan työllisyyttä.
- Asuinkortteleiden pihasuunnitelmissa varataan tilaa kaupunkiviljelylle.
- Asukastilat mahdollistavat ruokapiiritoiminnan.

6. Resurssiviisas vedenkäyttö

One Planet tavoitteiden mukaan vedenkäyttöä rakennuksissa tehostetaan ja hulevedet käsitellään niin että edistetään tehokasta maankäyttöä sekä estetään paikallista tulvimista ja vesistöjen pilaantumista.

Kivistön alueella ei ole pienvesiä, joten kestävän vedenkäytön suunnittelussa painotetaan erityisesti hulevesiä ja asukkaiden vedenkäytön ohjausta. Hulevesien hallinnassa ja asukkaiden vedenkäytön ohjauksessa käytetään taloudellisesti järkeviä suunnitteluratkaisuja ja tekniikoita.

Järkevillä kylpyhuonekaluste- ja kodinkonevalinnoilla pystytään pienentämään vedenkulutusta huomattavasti. Suurin haaste on kuitenkin kuluttajakäyttäytymisen muuttaminen. Suomessa ei ole pulaa vedestä, mutta lämpimän talousveden osuus on saatava laskuun, sillä veden lämmitykseen kuluu keskimäärin 37 % kiinteistöjen lämmitysenergiasta.

Talousvesi

- Vedenkulutusta mitataan asuntokohtaisesti, ja tutkitaan onko taloudellisesti mahdollista tuoda vedenmittaus reaaliaikaisesti näkyviin myös asukkaille. Reaaliaikaisen kulutuksen tietoisuuden on ehdotettu ohjaavan kuluttajan käyttäytymistä parhaiten.
- Kylpyhuonekalusteiden ja kodinkoneiden on oltava vettä säästäviä, nykyistä perustasoa parempia. Esimerkiksi vettä säästävät suihkut mahdollistavat jopa 10 % vedensäästön asunnoissa.
- Kauppakeskuksessa noudatetaan samaa periaatetta ja pyritään vettä säästäviin ratkaisuihin.

Hulevedet

- Hulevesiselvityksen ja -suunnitelman pohjalta alueelle laaditaan tarkennettu hulevesisuunnitelma ja toteutussuunnitelma, jolla varmistetaan mahdollisimman luonnonmukainen hulevesien hallinta sekä rakentamisen että käytön aikana.
- Selvitetään mahdollisuutta toteuttaa sadevedenkeräysjärjestelmä, jossa kauppakeskuksen ja hypermarketien katoilta kerätty sadevesi käytetään kauppakeskuksen pysäköintikellarissa autojen pesuun, wc-pönttöjen huuhteluun tai kasteluun. Lisäksi tutkitaan lämmön talteenottoa viemäriin valuvasta jätevedestä.
- Hulevesien luonnonmukaisen hallintaperiaatteiden mukaan kaupunkikeskuksen läheisyyteen jätetään tilaa luonnonvaraiselle kasvillisuudelle ja tutkitaan mahdollisuuksia rakentaa hulevesien viivytysaltaita osana vihersuunnittelua.
- Kaupunkikeskukseen toteutetaan viherkattoja mm. pysäköintilaitoksiin ja kauppakeskuksen kattopuutarhaan.

7. Maankäyttö ja luonto

One Planet tavoitteiden mukaan yhteisöt suojelevat ja ennallistavat alueen luonnon monimuotoisuutta. Järkevän maankäytön avulla viheralueet integroidaan osaksi rakennettua ympäristöä.

Koska Kivistö rakennetaan aiemmin rakentamattomalle maalle, on erittäin tärkeää varmistaa luonnon monimuotoisuuden säilyminen varaamalla tarpeeksi viheralueita. Kivistön toivotaankin houkuttelevan asukkaita, jotka arvostavat luonnonläheisyyttä ja kestäviä elämäntapoja.

Kivistön kaupunkikeskus rakennetaan tiiviisti eikä sen alueelle ole mahdollista jättää luonnontilaisia alueita. Keskus tukeutuu vahvasti muuhun Kivistön alueeseen, jossa lähietäisyydellä sijaitsevat viheralueet, luonnon-suojelualue ja alueen monet palvelut kuten koulut ja päiväkodit.

Alueen luontoarvot on selvitetty tarkasti ennen rakentamisen suunnittelun aloittamista. Tähän kokonaisvaltaiseen selvitykseen kuului mm. liito-oravien ja lepakoiden kartoittaminen alueella.

Kivistön rakennettavan alueen ympärille jätetään tarpeeksi koskematonta luontoa luonnon monimuotoisuuden takaamiseksi. Lähistöllä sijaitsee myös Isosuon luonnonsuojelualue, jossa viihtyvät erityisesti perhoset ja kauriit. Isosuo on tunnettu monista harvinaisista suotyypeistään.

Luonnonalueelle rakentamisen mahdollisuudet

- Isosuon luonnonsuojelualueen säilyminen turvataan virkistyskäyttömahdollisuuksien hyvällä suunnittelulla. Alueelle rakennetaan reitistö, josta osa on esteetöntä.

Kaupunkimaiseman ja kaupunkipuistojen suunnittelu

- Kaupunkipuistot ja ulkoilualueet suunnitellaan monikäyttöisiksi ja helposti saavutettaviksi.
- Alueen vihersuunnittelussa tuetaan luonnon monimuotoisuutta esim. puurivit (liito-oravien liikkuminen alueella), puulajivalinnat (ns. avainlajit), kukkakasvalinnat (pölyttäjille tärkeät) ja syötävät kasvit (kuten omenapuita ja marjapensaita.). Pienet vesielementit voivat rikastuttaa hyönteismaailmaa (lammet, ojat ja purot – voivat liittyä myös hulevesien käsittelyyn).
- Kaupunkikeskuksen kattopinta-aloista osa toteutetaan viherkattoina.
- Lähialueen koulujen ja päiväkotien pihoille istutetaan luonnon monimuotoisuutta lisääviä istutuksia.
- Lähiympäristön luonto toimii opetuskohteena.

8. Kulttuuri ja yhteisö

One Planet tavoitteiden mukaan tuetaan kestävyyden kulttuuria ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on vahvistaa yhteisön tietoisuutta omasta kulttuuriperinnöstä ja siten vahvistaa paikallista identiteettiä.

Uuden kokonaisen asuinalueen kehittäminen ja rakentaminen luo mahdollisuuden myös uuden yhteisöllisen kulttuurin kehittymiselle. Olemassa oleva yhteisöllinen toiminta ja ympäröivä Vanhan Kivistön asukkaiden tuki luovat erinomaiset edellytykset toimivan yhteisöllisyyden kehittymiselle alueella.

Alueen kulttuuriperintö

- Alueen historia ja luonnonarvot ohjaavat ulkoalueiden suunnittelua.
- Tutkitaan mahdollisuutta käyttää alueen historiaa ja erityisesti luontoa hyödyksi myös opetuksessa. Lähistöllä sijaitseva koulu voisi olla erinomainen kestävän kehityksen edelläkävijä.

Yhteisö ja yhteisöllisyys

- Tavoitteena on, että Kivistön houkuttelevuus asuinalueena näkyy asuntojen myynti- ja varausmäärissä. Rakentajat ja kaupunki pitävät tulevat ja nykyiset Kivistön asukkaat pidetään ajan tasalla alueen suunnittelun ja rakentamisen etenemisestä.
- Yleisötilaisuuksien järjestämisen perinnettä pidetään yllä. Kaupunki järjestää lainmukaiset tiedotustilaisuudet kaavoitukseen liittyen. Lisäksi tutkitaan mahdollisuuksia järjestää Kivistön kyläjuhlat, johon alueen toimijoita osallistuu.
- Asukasyhteisö ja kaupunkikeskuskehittäjät ovat vuorovaikutuksessa erilaisten työpajojen kautta koko hankeprosessin ajan.
- Asumisen ja asukkaiden monimuotoisuutta tukevat erilaiset asumisen ja omistamisen muodot.
- Suunnitellaan hyvälaatuiset ja toimivat yhteistilat. Yhteistiloilla tarkoitetaan tässä asuntojen yhteispihoja, pesutupia, saunatiloja ym. yhteisiä oleskelutiloja, sekä kauppakeskuksessa sijaitsevia kohtaamispaikkoja ja sosiaalitiloja.
- Kauppakeskuksen hypermarkettoimijoilla on olemassa toimintamalleja, joilla tuetaan esimerkiksi lähi-alueen lasten ja nuorten liikuntaharrastuksia.
- Topaasiaukio toimii kansalaistorina, tapaamis- ja toripaikkana.
- Kauppakeskuksen kolmanteen kerrokseen toteutetaan julkisia ja yksityisiä palveluja.

9. Oikeudenmukaisuus ja paikallinen talous

One Planet tavoitteiden mukaan tuetaan oikeudenmukaista työllisyyttä, aktiivisia yhteisöjä sekä kansainvälistä reilua kauppaa.

Jotta Kivistön olisi valmistuessaan ja tulevaisuudessa elinvoimainen, on sen täytettävä myös paikallisen toimivan talouden kriteerit. Kestävä kaupunki on suvaitseva ja monimuotoisuutta kunnioittava, jossa pyritään antamaan kaikille tilaa ja kaikille samat onnistumisen edellytykset. Alueelle halutaan myös luoda arjessa näkyvää yrittämisen ja kokeilemisen kulttuuria.

Hankkeen työllistämisvaikutus

- Kivistön kaupunkikeskuksen rakentamisen on laskettu työllistävän noin 250–300 henkilöä vuosittain noin 2,5 vuoden rakentamisen aikana, eli noin 500–600 henkilötyövuotta. Välillisiä työpaikkoja kaupunkikeskuksen rakentaminen luo noin 1 000.
- Valmis kauppakeskus työllistää välittömästi jopa 1 400 henkilöä. Kauppakeskus työllistää paljon etenkin vantaalaisia nuoria ja osa-aikaisesti esim. opiskelijoita. Tämän lisäksi kauppakeskus luo satoja välillisiä työpaikkoja.
- Rakentajat tarjoavat harjoittelupaikkoja nuorille alaa opiskeleville osaajille, etenkin kesäaikana.
- Kauppakeskuksen hypermarkettoimijat soveltavat omia nuorten, senioreiden ja maahanmuuttajien työllistämisen- ja koulutusohjelmiaan.
- Tutkitaan erilaisia ratkaisumahdollisuuksia nuorten työllistämiseksi kauppakeskuksessa.

Tasapainoinen kaupunginosa

- Asumisen ja asukkaiden monimuotoisuutta tukevat erilaiset asumisen ja omistamisen muodot. Kivistöön rakennetaan omistusasumista, vuokra-asumista sekä tuettua palveluasumista. Demografiseen monimuotoisuuteen pyritään suunnittelemalla perheasuntoja, asuntoja yksineläville, senioriasuntoja, jne.
- Pyritään erottamaan pysäköintipaikan kustannukset asuntojen hinnoista. Tarkoituksena on, että auto-paikkojen kustannukset kohdistetaan niitä käyttäville.
- Kaupunkikeskukseen ja myös kauppakeskukseen on tulossa kaupallisten palveluiden lisäksi myös julkisia palveluja.
- Kävelyetäisyydelle asemasta toteutuu laaja toimitilarakentamisen alue.
- Tutkitaan etätyö- ja pienyritystilojen järjestämistä asuin-, toimisto- ja kauppakeskustilojen yhteyteen.
- Pienyrittäjyyttä tuetaan ensimmäisen kerroksen kivijalkatiloilla.
- Tilatehokkuuksia optimoidaan yhdistelemällä palveluja toimiviksi kokonaisuuksiksi, esimerkiksi sovittamalla yhteen kirjastopalveluja ja nuorisotila.

10. Terveys ja onnellisuus

One Planet tavoitteiden mukaan ihmisillä on mahdollisuus onnelliseen ja terveelliseen elämään kuluttamatta enempää, kuin omaa osuuttaan luonnonvaroista.

Kaupunkikehittäminen lähtee asukkaiden tarpeista, ja tarpeiden ja toiveiden tyydyttäminen ja toteuttaminen peilautuu suoraan tai välillisesti asukkaiden onnellisuuden- ja terveydentunteeseen. Kivistössä tämä pyritään toteuttamaan suunnittelemalla asukaslähtöistä terveellistä ja turvallista elinympäristöä. Alueen elinvoimaisuuden ja yhteisöllisyyden kasvaessa uskotaan myös asukkaiden hyvinvoinnin parantuvan.

Yhteisöllisyyden tunne

- Rakennetaan yhteisiä leikkipihoja ja ulkoalueita luomaan yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta.
- Paikallisia yhdistyksiä ja toimijoita kuullaan kehitystyön aikana.
- Paikallisia toimijoita ja asukkaita kannustetaan omaksumaan One Planet periaatteet.

Asuinympäristö ja sisätilat

- Sisätiloissa käytetään materiaaleja joiden päästöt sisäilmaan ovat alhaisia.
- Energiatehokkaalla, perusteellisella ja laadukkaalla rakentamisella varmistetaan ympärivuotinen miellyttävä sisäilman lämpötila.

Palveluiden saatavuus

- Kaupunkikeskukseen aivan juna-aseman lähetyville kehitetään sopiva yhdistelmä julkisia ja kaupallisia palveluja. Palveluiden määrä suunnitellaan kasvavaksi suhteessa alueen kasvavaan asukasmäärään. Tämä toteutuu kaupunkikeskuksen vaiheistamisen myötä.

Hyvinvointi ja turvallisuus

- Rakentajat sitoutuvat työturvallisuuden tiukkaan noudattamiseen rakentamisen aikana ja kauppakeskuksen hypermarkettoimijoiden vastuullisuusohjelmiin on kirjattu erilliset tavoitteet henkilöstön hyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyen.
- Hypermarkettoimijat auttavat asiakkaitaan valitsemaan terveellisiä ja paikallisia ruokatuotteita, joiden positiiviset terveysvaikutukset ovat suurempia ja ympäristövaikutukset pienempiä.
- Suunnitellaan kattavat pyöräily- ja jalankulkuverkostot sekä turvallisia, viihtyisiä ja aktiiviseen elämäntyyliin kannustavia julkisia ulkotiloja.
- Selvitetään mahdollisuutta toteuttaa hiljentymistila kauppakeskuksen yhteyteen.

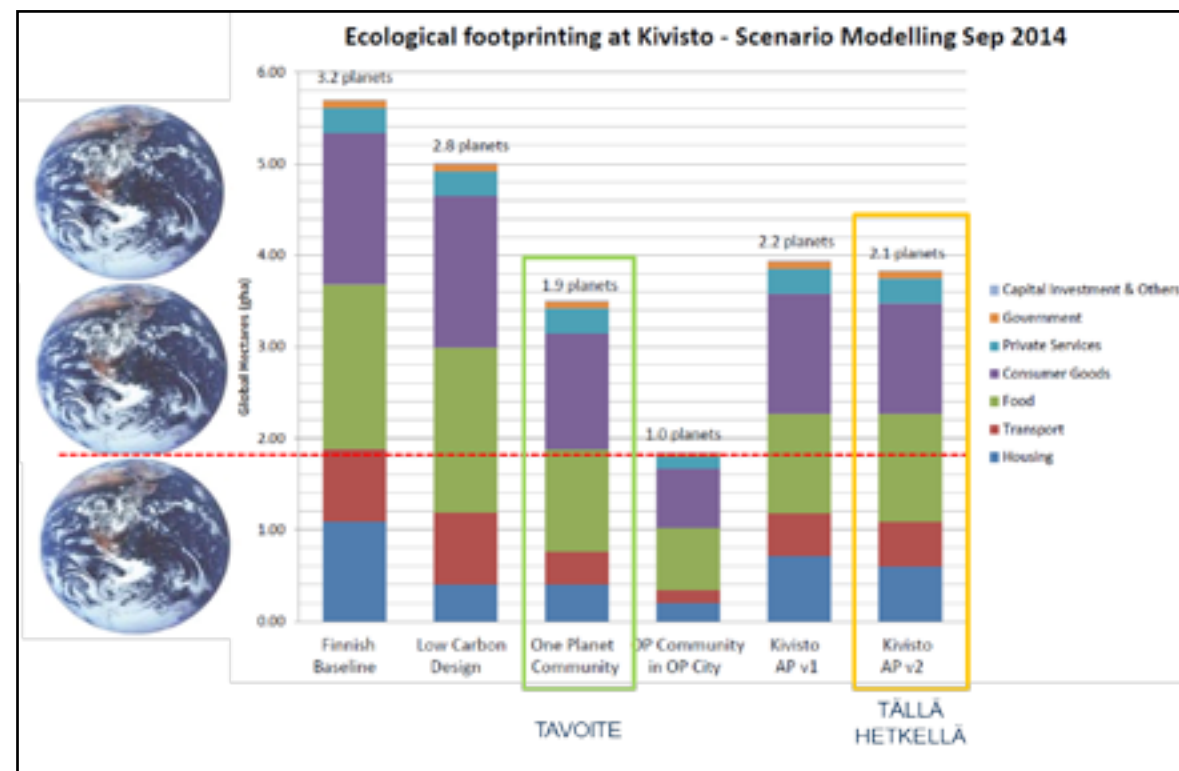
Toimintasuunnitelman tilanne

Laskennallisesti suomalainen elämäntapa kuluttaa resursseja yli kolmen maapallon verran. Muilla pohjoismailla kulutuksen taso on samankaltainen kun taas pohjoisamerikkalainen elämäntapa kuluttaa resursseja melkein viiden maapallon verran. Kivistön kaupunkikeskuksen kokeiluhankkeessa pyritään OnePlanet yhteisön tavoitteeseen. OnePlanet yhteisöllä tavoitellaan kulutuksen laskemista 1,9 maapalloon. Kunnianhimoinen yhden maapallon tavoite saavutetaan vain jos myös OnePlanet yhteisöä ympäröivän alueen jalanjälkeä pienennetään merkittävästi.

Alla oleva kuva havainnollistaa Kivistön kaupunkikeskuksen lähtökohdan ja tavoitteet. Keskiverto suomalaisen kulutustaso on noin 3,2 maapalloa. Pelkällä energiatehokkaalla rakentamisella päästään 2,8 maapalloon, ja jos energiatehokkaan rakentamisen lisäksi asukkaiden asenteisiin ja elämäntapoihin pystytään vaikuttamaan kokonaisvaltaisella kestäväällä kehittämisellä, voidaan päästä kunnianhimoisiin alle kahden maapallon tavoitteisiin.

Tämän kestävä kehityksen toimintasuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä saavutetaan laskelmien mukaan noin 2,1 maapallon taso. Toimintasuunnitelma tarkentuu ja muokkautuu hankepäätösten edetessä, ja sen työstäminen on jatkuva prosessi, jota jatketaan myös hankkeen kaavavaiheen jälkeen.

Toimintasuunnitelman tilannekatsaus, syyskuu 2014

MUKANA KEHITTÄMÄSSÄ

Vantaa

SKANSKA

 HOK-ELANTO

KESKO

Yhteistyössä

BioRegional